



Міністерство освіти і науки України
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ
ПРАКТИЧНИХ (ЛАБОРАТОРНИХ)
ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
«ГОСПОДАРСЬКИЙ
КОНТРОЛЬ»

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань
07 Управління та адміністрування
Електронне видання комбінованого використання
на CD - ROM

Харків
2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ БІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет економічних відносин та фінансів
Кафедра обліку, аудиту та оподаткування

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ
(ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни
**«ГОСПОДАРСЬКИЙ
КОНТРОЛЬ»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071
«Облік і оподаткування» галузі знань
07 Управління та адміністрування

**Електронне видання комбінованого використання
на CD - ROM**

Затверджено
рішенням Навчально-методичної
ради ФЕВФ ДБТУ
Протокол № 3 від 24.11.2022 р.

**Харків
2022**

УДК 657.15(075.8)

Схвалено на засіданні кафедри обліку, аудиту та оподаткування
Протокол № 3 від 28.10.2022 р.

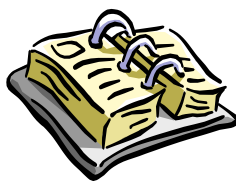
Рецензент:

Кирильєва Л.О. – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аудиту та оподаткування Державного біотехнологічного університету

Методичні рекомендації та завдання для практичних занять з дисципліни «Господарський контроль» (для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 071 «Облік і оподаткування») ДБТУ; уклад.:/ Т.А. Наумова, Н.С. Акімова, О.А. Луценко – Харків, 2022. – 50с.

© Т.А. Наумова,
Н.С. Акімова,
О.А. Луценко
© Державний біотехнологічний
університет, 2022

ЗМІСТ



<i>Вступ</i>		5
	Методичні рекомендації	6
<i>Практичне заняття 1.1.</i>	Організаційно – правові основи господарського контролю	8
<i>Практичне заняття 1.2.</i>	Контрольні процедури, елементи та методи внутрішньогосподарського контролю	13
<i>Практичне заняття 1.3.</i>	Облікова система та внутрішньогосподарський контроль бухгалтерського обліку та управління підприємством	16
<i>Практичне заняття 1.4.</i>	Інвентаризація як метод внутрішньогосподарського контролю	23
<i>Практичне заняття 2.1.</i>	Внутрішньогосподарський контроль облікової політики та збереження необоротних активів	28
<i>Практичне заняття 2.2.</i>	Внутрішньогосподарський контроль готівково розрахункових операцій та виробничих запасів	31
<i>Практичне заняття 2.3.</i>	Внутрішньогосподарський контроль дотримання трудового законодавства і розрахунків з оплати праці та фінансових результатів	36
<i>Учбово-методичні матеріали до дисципліни</i>		46

ВСТУП

Самостійна робота студента є однією із найважливіших складових навчального процесу, яка безпосередньо впливає на глибину та стійкість набутих знань і умінь. Самостійна робота студента - це основний засіб оволодіння навчальним матеріалом під керівництвом викладача у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Метою самостійної роботи студента є забезпечення засвоєння в повному обсязі навчальної програми шляхом свідомого закріплення, поглиблення і систематизації набутих теоретичних знань, а також опанування навичок роботи з навчальною і науково-методичною літературою, вміння вільно орієнтуватися в інформаційному просторі.

Розрізняють види (самостійна робота, яка забезпечує підготовку до аудиторних занять, поточного і семестрового контролю знань; пошуково-аналітична робота; науково-дослідна робота; практика на підприємствах та в організаціях, участь в тренінгах) та форми (самостійне опрацювання або вивчення теоретичного матеріалу; виконання домашніх завдань; підготовка до контрольних робіт, тестів та інших форм поточного контролю; письмове оформлення звітів з лабораторних робіт; підготовка до модульних та семестрових контролів; підготовка рефератів тощо) самостійної роботи студента.

Студент працює з текстом лекцій, літературними джерелами, нормативно-правовими актами, засвоює термінологію, складає словник основних понять, конспектує, готує тези, доповіді, відповіді на контрольні питання, самостійно вирішує наведені завдання.

Як і кожний вид навчального навантаження самостійна робота студентів потребує певного контролю за її виконанням. Такий контроль буде здійснюватися як на практичних заняттях, так і у позааудиторний час з використанням декількох форм контролю: опитування, тестовий контроль знань студентів, контрольні роботи тощо.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

При вирішенні завдань необхідно враховувати такі рекомендації:

1. При вирішенні практичних завдань і завдань для самостійної роботи слід керуватися такими нормативними та законодавчими актами: Господарський кодекс України, Кримінальний кодекс України, Податковий кодекс України, Кодекс законів про працю, Закон України “ Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні ”, Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, Положення про інвентаризацію активів та зобов’язань, Положення про стандарти бухгалтерського обліку, Наказ Міністерства фінансів України № 291 “Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування ”, Міжнародні стандарти фінансової звітності, Стандарти аудиту, надання впевненості та етики Міжнародної федерації бухгалтерів.

2. Для виконання завдань потрібно вивчити передбачений програмою матеріал із дисципліни.

3. Оформлення повинно бути охайним, повним, змістовним і містити послідовний виклад матеріалу.

4. Потрібно визначити, які документи є джерелом інформації при дослідженні практичної ситуації та які нормативні акти регулюють питання (ситуацію), що досліджується.

5. Рішення завдань оформити у вигляді звіту, форма якого наведена в додатку А.

6. Приклад виконання завдання наведено в додатку Б.

При написанні реферату слід дотримуватися таких вимог:

1. Реферат повинен мати чітку структуру: зміст, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел, додатки.

2. Загальний обсяг реферату при виконанні із застосуванням технічних засобів не повинен перевищувати 20 сторінок (без додатків).

3. Список використаних літературних джерел подається відповідно до чинних бібліографічних стандартів.
4. Забороняється копіювати, сканувати розділи підручників, науково-практичні статті. При цитуванні будь-якого нормативного документа, наукової статті необхідно обов'язково робити посилання на літературне джерело.
5. Робота оформлюється на аркушах формату А4 (210x297 мм) через 1,5 інтервалу із розрахунку 28–30 рядків на сторінці, шрифтом Times New Roman, розміром – 14. Можна також подати таблиці та ілюстрації на аркушах формату А3.
6. Текст реферату розміщується на сторінці, залишаючи береги таких розмірів: верхній, нижній – не менше 20 мм, правий – не менше 10 мм, лівий – 30 мм. Відстань між заголовком і текстом має бути в межах 15–20 мм (6–12 пт).

ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Тема 1. Організаційно –правові основи внутрішньогосподарського контролю

Завдання для самостійної роботи

1.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

1.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-19 URL: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 05.10.2017 № 2164-VIII. URL.: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.

1.3. Відповісти на контрольні питання

1. Роль внутрішньогосподарського контролю в системі управління підприємством.
2. Сутність і зміст внутрішньогосподарського контролю.
3. Етапи розвитку внутрішньогосподарського контролю.
4. Завдання та функції внутрішньогосподарського контролю.
5. Види і форми внутрішньогосподарського контролю.

1.4. Питання для самостійного опрацювання

1. Співвідношення та економічна сутність понять “внутрішній аудит” та “внутрішньогосподарський контроль”.
2. Правові засади розвитку внутрішньогосподарського контролю.
3. Передумови прийняття, зміст і значення закону Сорбенса – Окслі.

1.5. Практичні завдання

Завдання 1. Поставте у відповідність поняття з їх визначеннями:

1. Внутрішньогосподарський контроль	А. Сукупність економічних відносин, які виникають у системі взаємодії та управління продуктивними силами і виробничими процесами
2. Внутрішній аудит	Б. Метод документального контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, установи, організації, дотриманням законодавства з фінансових питань, достовірністю обліку й звітності, спосіб документального викриття недостач, розтрат, привласнень та крадіжок коштів і матеріальних цінностей, попередження фінансових зловживань. За наслідками ревізії складається акт
3. Фінансовий контроль	В. Перевірка і документальне підтвердження наявності та стану, оцінка активів та зобов'язань підприємства (майно, вкладення підприємства в статутні фонди інших підприємств, розрахунки з дебіторами та кредиторами)
4. Економічний контроль	Г. Організована власниками підприємства та уповноваженими ними особами система стеження, нагляду і перевірки ефективності формування і використання ресурсів підприємства, законності та доцільності господарських операцій, збереження матеріальних цінностей і грошей, виявлення резервів, запобігання безгосподарності, втратам і крадіжкам
Ревізія	Д. Діяльність з оцінювання, яка організована в межах суб'єкта господарювання і яку виконує окремий відділ
Інвентаризація	Е. Контроль за законністю та правильністю розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів в економічній сфері, а також за законністю надання інформації про фінансовий стан підприємства в розрізі всіх передбачених показників

Завдання 2. Визначте, чи правильними є нижченаведені твердження, та обґрунтуйте відповідь:

1. Внутрішній аудит організаційно призначений обслуговувати інтереси власників підприємства.
2. Функції внутрішнього аудиту змінюються незалежно від вимог керівництва підприємства.
3. Система внутрішнього контролю призначена обслуговувати інтереси інших користувачів – керівництва підприємства.
4. Внутрішній аудит є різновидом підприємницької діяльності.
5. Кваліфікація внутрішнього аудитора визначається керівництвом підприємства.
6. Вимоги норм чинного законодавства стосовно внутрішнього аудиту економічних суб'єктів мають обов'язковий характер і підлягають неухильному дотриманню.
7. Внутрішній аудит може досягнути такого самого рівня незалежності, як зовнішній аудит, при висловленні незалежної думки щодо фінансової звітності підприємства.
8. Внутрішній контроль має ініціативний характер: на розсуд керівництва економічного суб'єкта він може проводитися в поточному (постійному), періодичному чи одноразовому режимі.
9. У ході внутрішнього аудиту товарно-матеріальних цінностей аудитор зобов'язаний відобразити в аудиторському звіті всі виявлені ним порушення та зробити висновки з приводу того, хто саме здійснив крадіжку за умови її виявлення.
10. Проведення внутрішнього аудиту акціонерних товариств, товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю в установлених законодавством випадках є обов'язковим.
11. Внутрішній аудит в інтересах власників має в установлених законодавством випадках проводитися ревізійною комісією (ревізором) або незалежним аудитором.

12. Внутрішній аудит є одним зі способів контролю за правомірністю та ефективністю діяльності всіх підрозділів підприємства.
13. При проведенні внутрішнього аудиту обов'язковим є планування роботи фахівців.
14. Внутрішній аудит здійснюється спеціально створеним на підприємстві підрозділом, який, як правило, підпорядковується у функціональному аспекті Раді директорів, аудиторському комітету або загальним зборам власників підприємства.
15. Внутрішній аудит може досягнути такого ж ступеня незалежності, як і зовнішній.
16. Внутрішній аудит може повністю замінити зовнішній.

Завдання 3. Назвіть основні помилки та причини їх виникнення в бухгалтерському обліку та при складанні фінансової звітності, на які потрібно звернути увагу під час проведення перевірки. Оформіть відповідь у вигляді табл. 1.

Таблиця 1 – Типові помилки в обліку і звітності та причини їх виникнення

Об'єкт, що перевіряється	Типові помилки	Причини помилок

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Проаналізуйте в економічній літературі визначення понять «внутрішній аудит» та «внутрішньогосподарський контроль», а також відмінності принципового характеру та визначте, яке з визначень, на вашу думку, найбільш повно характеризує сутність цих понять. Літературний огляд кожного поняття подайте окремо у вигляді табл. 2.

Таблиця 2 – Підходи до визначення сутності поняття «внутрішній аудит»

№ з/п	Автор і джерело	Сутність поняття

Завдання 2. При перевірці об'єктів обліку назвіть, які первинні, аналітичні та синтетичні регістри є джерелом інформації для контролюючої особи та якими нормативними документами вона буде керуватися при перевірці. Рішення оформіть у вигляді табл. 3.

Таблиця 3 – Джерела інформації щодо контролю облікових об'єктів

№ пор.	Об'єкт обліку	Перелік документів, які є джерелом інформації	Нормативні акти, якими керується контролююча особа при перевірці

Завдання 3. Визначте відмінності внутрішнього і зовнішнього аудиту за можливими ознаками. Рішення оформіть у вигляді табл. 4.

Таблиця 4 – Відмінності внутрішнього і зовнішнього аудиту

Ознака	Внутрішній аудит	Зовнішній аудит

Теми рефератів

1. Економічний контроль: види, форми, значення та складові.
2. Проблеми розвитку внутрішньогосподарського контролю в Україні.
3. Основні відмінності внутрішнього і зовнішнього аудиту.
4. Види шахрайства та відповідальність внутрішніх аудиторів у закордонній практиці.

Тема 2. Контрольні процедури, елементи та методи внутрішньогосподарського контролю

2.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

2.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-19 Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 05.10.2017 № 2164-VIII. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.

2.3. Відповісти на контрольні питання

1. Предмет і об'єкт внутрішньогосподарського контролю.
2. Метод внутрішньогосподарського контролю.
3. Методологія внутрішньогосподарського контролю.
4. Процедури внутрішньогосподарського контролю та їх види.
5. Способи дослідження документів.
6. Прийоми дослідження господарських операцій.

2.4 Питання для самостійного опрацювання

1. Принципи внутрішнього контролю.
2. Оцінка системи внутрішнього контролю зовнішнім аудитором.
3. Інвентаризація: сутність, класифікація, порядок, випадки і строки проведення.
4. Порядок відображення результатів інвентаризації в обліку.

2.5 Практичні завдання

Завдання 1. Поставте у відповідність визначення:

1.Методологія	А. Система певних способів, прийомів, правил і рекомендацій щодо вивчення об'єктів контролю
2.Метод	Б. Сукупність методів (прийомів) контролю, яка передбачає послідовне використання методів (прийомів) і чіткий опис способу виконання контрольних процедур, а також дає змогу всебічно, повно і об'єктивно дослідити господарські та фінансові операції підконтрольного об'єкта з метою виявлення, усунення та попередження порушень у використанні фінансових ресурсів
3.Методика	В. Сукупність підходів, способів, методів, прийомів і процедур, які застосовуються в процесі наукового пізнання та практичної діяльності для досягнення заздалегідь визначеної мети
4.Методичні прийоми	Г. Спосіб теоретичного дослідження або практичного здійснення контролю

Завдання 2. Під час проведення внутрішньої перевірки річної фінансової звітності ПАТ “Ромол” контролюючим особам було відомо, що підприємство займається виробництвом широкого асортименту молочної продукції, яку реалізує як великим супермаркетам, так і в роздрібну мережу. Обсяг реалізації продукції за звітний рік становив 25,0 млн. грн., а прибуток до оподаткування 2,5 млн. грн. На підприємстві існує окремо відділ збуту продукції та відділ маркетингових досліджень, які підпорядковуються заступнику директора з питань збуту. Оскільки продукція, що виробляється, має невеликий термін зберігання, то своєчасна її реалізація потребує особливої уваги.

Опишіть процедури контролю, які повинні здійснюватися для того, щоб забезпечити в повному обсязі:

- реалізацію продукції;
- своєчасне постачання сировини для задоволення потреб виробництва;
- якість сировини, яку підприємство отримує для виробництва;
- якість продукції, яка виробляється;

- уникнення зловживань при реалізації продукції в роздрібній мережі;
- збереження отриманої сировини (особливо тієї, що закуповується в населення);
- прискорення розрахунків з покупцями;
- вчасне та повне виконання договірних зобов'язань покупцями;
- повне та достовірне відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій придбання сировини та відпуску її у виробництво;
- відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій з реалізації продукції оптовим покупцям та в роздрібну мережу.

Завдання 3. Визначте, які процедури необхідні зовнішньому аудитору для того, щоб визначити, чи ефективно побудована система внутрішнього контролю на підприємстві, та розкрийте їх сутність шляхом визначення змісту дій, які будуть виконуватися, та отриманого результату.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. У процесі комплексної перевірки овочевої бази було призначено інвентаризацію складу. За результатами інвентаризації визначено нестачу 250 кг капусти цвітної, за ціною 16 грн. з ПДВ. Завідуючий складом визнав свою провину і погодився нести відповідальність відповідно до договору про повну матеріальну відповідальність. Цвітної капусти зберігалось на складі 10 т, норма природного убутку становить для осені 1,2 % первісної вартості.

Яким чином мають бути відображені в обліку результати інвентаризації? Які рекомендації будуть надані контролюючою особою для усунення визначених порушень?

Завдання 2. При перевірці складського господарства хлібокомбінату “Салтівський” в однієї матеріально відповідальної особи було виявлено нестачу борошна вищого гатунку 150 кг вартістю 1 350 грн. (за ціною 19 грн. за 1 кг) і надлишок борошна першого гатунку 120 кг вартістю 120грн. (за

ціною 16 грн. за 1 кг). Проаналізуйте, які рекомендації будуть надані службою внутрішнього контролю для усунення порушень? Яким чином результати інвентаризації мають бути відображені в обліку?

Теми рефератів

1. Методика внутрішньогосподарського контролю інформаційного забезпечення.
2. Роль і місце аналізу економічного потенціалу підприємства при проведенні внутрішньогосподарського контролю підприємства.
3. Документальний контроль та його основні прийоми.
4. Показники оцінки економічного потенціалу підприємства.
5. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства.
6. Аудиторські докази та робочі документи аудиторів.

Тема 3. Облікова система та внутрішньогосподарський контроль бухгалтерського обліку та управління підприємством

3.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

3.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-19. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
3. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 05.10.2017 № 2164-VIII. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
4. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.

3.3.Відповіді на контрольні питання

1. Суб'єкти внутрішньогосподарського контролю, умови їх формування та види.
2. Суб'єкти контролю в акціонерних товариствах та їх функції.
3. Ревізійна комісія підприємства: завдання і функції.
4. Адміністративний контроль.
5. Служба економічної безпеки та економічна служба.
6. Інвентаризаційна комісія: порядок створення та функції.
7. Служба внутрішнього аудиту підприємства та її повноваження.
8. Система внутрішнього контролю: особливості формування, мета функціонування та елементи.
9. Вивчення системи внутрішнього контролю в процесі аудиту.
10. Поняття, цілі, методи і функції системи внутрішнього контролю.
11. Структура системи внутрішнього контролю за міжнародними стандартами аудиту.
12. Методи документування системи внутрішнього контролю.

3.4.Питання для самостійного опрацювання

1. Зв'язок служби внутрішнього аудиту з іншими підрозділами та службами підприємства.
2. Структура положення про службу внутрішнього аудиту.
3. Загальні та кваліфікаційні вимоги до осіб, які приймаються на посаду внутрішніх аудиторів.
4. Посадова інструкція працівника служби внутрішнього контролю: структура та її особливості.
5. Структура та призначення середовища контролю.
6. Процес оцінки ризиків суб'єктів господарювання.
7. Оцінка ризиків суттєвого викривлення.
8. Інформаційне забезпечення системи внутрішнього контролю.
9. Моніторинг заходів контролю.
10. Тести внутрішнього контролю.

3.5 Практичні завдання

Завдання 1. Як ви вважаєте, чи ефективно побудовано внутрішній контроль на підприємстві, якщо:

1. На підприємстві з розгалуженою філіальною структурою у складі центральної бухгалтерії був створений відділ внутрішнього аудиту. Основні завдання якого такі: перевірка фінансово-господарської діяльності підрозділів і коректність відображення її результатів у бухгалтерській звітності. Керівник цього підрозділу і головний бухгалтер вважали, що головним завданням нової ланки є перевірка правильності відображення операцій у бухгалтерському обліку. Контролю обґрунтованості дій менеджерів не приділялося належної уваги. А грубі помилки керівників фінансово-бухгалтерських служб філіалів замовчувалися, оскільки ці менеджери адміністративно підпорядковувалися головному бухгалтеру підприємства.

2. Одна з найбільших російських компаній, створена у формі ПАТ, мала такі характеристики:

- складну структуру акціонерів – перехресне (взаємне) володіння акціями основних акціонерів і компанії;
- відсутність вираженої концентрації контрольного пакета акцій;
- велику кількість акціонерів-власників.

Компанія була значущим для міста підприємством, практично не мала конкурентів у Росії, володіла значним політичним лобі, що дозволило поставити протекціоністський бар'єр на шляху імпортової продукції. Служба внутрішнього аудиту компанії входила до складу дирекції з персоналу і підпорядковувалася безпосередньо заступнику гендиректора з персоналу.

Які існують недоліки такої організації служби внутрішнього контролю на підприємстві? Очевидно, в умовах, що склалися, загроза зовнішньої агресії була мінімально, на перший план виходили інші завдання: моніторинг підтримки сприятливого соціального клімату (як у самій компанії, так і у всьому місті); профілактика і запобігання розкраданням, а також

комерційному підкупу в середовищі управлінців компанії. Підпорядкування служби внутрішнього аудиту директору з персоналу дозволяло ефективно вирішувати саме ці завдання.

3. Порівняно невелика компанія, що працює у сфері виробництва паливно-мастильних матеріалів, має акціонера, що володіє більше 75 % акцій. За родом діяльності у підприємства багато конкурентів, воно постійно взаємодіє з великою кількістю комерційних посередників – дистриб'юторів і дилерів. Ці чинники визначили таку структуру внутрішнього контролю, а саме:

Основні завдання розподілилися між двома організаційно незалежними один від одного підрозділами – службою економічної безпеки і службою внутрішнього контролю. Обидва підрозділи знаходилися в підпорядкуванні в голови ради директорів – основного акціонера. Отже, забезпечувалося незалежне надходження найважливішої інформації до власника підприємства. Робота з дилерською мережею в компанії була побудована таким чином, що служба економічної безпеки постійно одержувала дані про стан дебіторської заборгованості дилерів, про дотримання комерційними службами самої компанії та дилерами договірної дисципліни. Окрім того, проводила періодичний комерційний аудит дилерів і компаній-кандидатів. Служба економічної безпеки встановлювала нормативи відхилень з ряду важливих позицій (рівень дебіторської заборгованості на контрагента, умови поставки товару на консигнацію, тобто без передоплати, та ін.), контролювала їх дотримання, мала право (і що важливо, регулярно цим правом користувалася) забороняти відвантаження товару дилеру, що не виконує угод. Служба внутрішнього контролю проводила періодичні перевірки щодо дотримання встановлених правил у сфері збуту і постачання менеджерами цих служб; незалежно від служби економічної безпеки надавала інформацію власнику про виявлені порушення. Назвіть переваги у випадку, якщо служба внутрішнього контролю діє за умов змагальності в роботі зі службою економічної безпеки для акціонера (власника)?

Завдання 2. Визначте, які завдання вирішуються в ході проведення інвентаризації всіх об'єктів, наприклад: матеріальні запаси, розрахунки з оплати праці, розрахунки з бюджетом, грошові кошти, розрахунки з постачальниками і підрядниками тощо.

Завдання 3. У процесі контролю розрахунків з покупцями і замовниками було визначено, що на підприємстві ТОВ “Корал” існує прострочена заборгованість покупців на суму 3 млн. грн. З них 72 % становить заборгованість ПАТ “Промтехпрогрес”, що знаходиться в м. Черкаси (код ЄДРПОУ 28283756), яке отримало товар 22 червня 2012 року і за станом на 31 грудня не розрахувалося. За договором № 453, який було укладено 12 червня 2012 року, боржник повинен розрахуватися протягом місяця. У випадку прострочення платежів за договором буде нараховуватися пеня в розмірі 0,01 % від суми заборгованості за кожен день прострочення. Було прийнято рішення про необхідність ведення відповідними відділами підприємства претензійної роботи та стягнення з боржника заборгованості. Визначте, які відділи можуть брати участь у веденні претензійної роботи, та складіть претензію до ПАТ “Промтехпрогрес”.

Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Рада директорів компанії, яка є власником мережі супермаркетів електроніки по всій країні та має три види власних виробництв, вирішила створити службу внутрішнього контролю. Визначте, якою може бути структура служби внутрішнього контролю компанії. Розробіть положення про службу внутрішнього аудиту за такою структурою: завдання служби внутрішнього аудиту, роль і місце служби внутрішнього аудиту, права та обов'язки внутрішніх аудиторів, обсяги роботи внутрішніх аудиторів (максимальні), обов'язки щодо звітності.

Завдання 2. Розробіть посадову інструкцію працівника служби внутрішньогосподарського контролю, враховуючи такі важливі моменти: загальні моменти (призначення і звільнення з посади, підпорядкування),

кваліфікаційні вимоги, документи, які регламентують діяльність, посадові обов'язки, права і відповідальність внутрішнього аудитора, умови роботи та умови оплати праці, умови внесення змін до посадової інструкції тощо.

Завдання 3. Визначте, які процедури необхідні зовнішньому аудиторю для того, щоб визначити, чи ефективно побудована система внутрішнього контролю на підприємстві, та розкрийте їх сутність шляхом визначення змісту дій, які будуть виконуватися, та отриманого результату.

Завдання 4. У процесі оцінки системи внутрішнього контролю визначте, які питання будуть включені при складанні тестів внутрішнього контролю за такими об'єктами:

- оцінка контрольного середовища;
- оцінка системи обліку;
- оцінка контрольних процедур.

Завдання 5. Розробіть тести внутрішнього контролю дебіторської заборгованості. Оформіть їх у вигляді табл. 5.

Таблиця 5 – Тести внутрішнього контролю дебіторської заборгованості

№ пор.	Зміст питання	Варіанти відповіді			Примітки
		так	ні	інформація відсутня	

Завдання 6. Розробіть тести внутрішнього контролю запасів і витрат підприємства. Оформіть їх у вигляді табл. 5 (практичне завдання 3).

Завдання 7. Визначте, які дії будуть виконуватися на кожному з етапів оцінки ризиків суттєвих викривлень і оформіть їх у вигляді табл. 7.

Таблиця 7 – Етапи оцінки ризиків суттєвого викривлення

Етапи оцінки ризиків суттєвого викривлення	Зміст дій, що виконуються

Завдання 7. Укладено договір на перевірку фінансової звітності підприємства ПАТ “ Паляниця ”. Під час перевірки було встановлено, що підприємство займається виготовленням хлібобулочних виробів, а також кондитерських виробів. Вироби реалізуються як оптом, так і в роздріб. Обсяг реалізації за всіма регіонами становив 90 млн. грн., при цьому прибуток до оподаткування – 4 млн. грн. Підприємство має виробничий підрозділ, заготівельний відділ, складське господарство, яке підпорядковується директору з постачання. Щотижня формується замовлення на придбання основних інгредієнтів для випікання хлібобулочних виробів, замовлення на сировину для кондитерських виробів формується кожні 2 дні.

1. Визначте, які процедури контролю будуть використовуватися для того, щоб:

- забезпечити закупівлю товарів, необхідних для виробництва, в обсягах, що не перевищують потреби виробництва і не створюють передумови для їх залежування і псування;
- забезпечити раціональну структуру залишків на складі;
- забезпечити відповідну якість запасів і відповідність цієї якості потребам виробництва;
- забезпечити фізичне збереження запасів на складі та унеможливити крадіжки;
- створити умови для своєчасних розрахунків з постачальниками та забезпечити виконання договірних зобов'язань;
- забезпечити повне та достовірне відображення всіх операцій в обліку.

2. Складіть анкету щодо оцінки системи внутрішнього контролю операцій циклу постачання.

Теми рефератів

1. Особливості та порядок проведення комплексної перевірки підприємства.
2. Оцінка системи внутрішнього контролю і внутрішнього аудиту на підприємстві.
 1. Органи та особи, що відповідальні за внутрішній контроль.
 2. Служба контролінгу підприємства: завдання та функції.
 3. Структура та вимоги до штату органів внутрішнього контролю.
 4. Етичні засади внутрішнього контролю та правила поведінки при внутрішньому контролі.
 5. Визначення ефективності служби внутрішнього аудиту.

Тема 4. Інвентаризація як метод внутрішньогосподарського контролю

4.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-154].

4.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-19. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.
4. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності, наказ Міністерства статистики від 11.03.96 р. № 67 (зі змін. Та доп. станом на 27.03.2007).

5. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879.
6. Про порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова КМУ від 22.01.1996 р. № 116.

4.3. Відповіді на контрольні питання

1. Організація інвентаризаційних комісій на підприємствах, обов'язки і відповідальність їх членів.
2. Організація та планування діяльності ревізійної комісії підприємства.
3. Інвентаризаційний процес, його зміст і стадії, учасники.
4. Організаційна стадія інвентаризаційного процесу і його характеристика.
5. Дослідна стадія інвентаризаційного процесу і його характеристика.
6. Виявлення і визначення матеріальних збитків у процесі контролю, узагальнення результатів та складання відповідних документів.

4.4. Питання для самостійного опрацювання

1. Положення про інвентаризаційну комісію підприємства, його структура та зміст.
2. Інформаційне забезпечення інвентаризаційної комісії підприємства.
3. Організація перевірки виконання прийнятих рішень за результатами контролю.

4.5. Практичні завдання

Завдання 1. Визначте, які з наведених завдань будуть розв'язані при проведенні інвентаризації та аналізу господарської діяльності підприємства:

1. Визначення законності, доцільності та достовірності операцій.

2. Вивчення механізму дії економічних законів, визначення закономірностей і тенденцій економічних явищ та процесів у конкретних умовах підприємства.
3. Визначення причин і умов, які спричинили порушення.
4. Контроль за виконанням планів, прогнозів, управлінських рішень, за ефективним використанням економічного потенціалу підприємства.
5. Забезпечення контролю за наявністю і станом майна, його рухом та використанням відповідно до затверджених планів і норм.
6. Пошук резервів підвищення ефективності виробництва на основі вивчення передового досвіду та досягнень науки і практики.
7. Визначення норм природного убутку та інших втрат.
8. Оцінювання результатів діяльності підприємства з виконання планів досягнутого рівня розвитку економіки, використання наявних можливостей і діагностика його становища на ринку товарів та послуг, що сприяє виробленню більш ефективної політики управління бізнес-процесами.
9. Достовірність даних бухгалтерського обліку й звітності, відповідність правил їх ведення і складання чинному законодавству.
10. Виявлення товарно-матеріальних цінностей, які частково втратили свою первісну якість, застаріли, а також матеріальних цінностей та нематеріальних активів, що не використовуються.
11. Виявлення і відшкодування порушень.

Завдання 2. Складіть робочий документ з перевірки основних засобів контролюючою особою за формою, наведеною в табл. 2, за такими напрямками, як: оцінка, фактична наявність, повнота.

Таблиця 2 – Перевірка статті основні засоби

Процедура контролю	Результати перевірки та необхідні корективи	Примітки
1.Оцінка		
2.Фактична наявність		
3.Повнота		

4.6.Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Складіть план і програму внутрішньогосподарського контролю для підприємств різних галузей.

Примітка. Кожен обирає варіант підприємства за номером у журналі групи, наприклад, варіант 1 – Лісозаготівельне підприємство обирають студенти з номером у списку журналу групи – 1, 6, 11, 16, 21, 26, 31; варіант 2. – 2, 7, 12, 17, 22, 27, 32 і т.д.

Варіант 1 – Лісозаготівельне підприємство.

Варіант 2 – Підприємство харчової промисловості, що займається виготовленням кетчупу.

Варіант 3 – Підприємство з виготовлення і ремонту шкіряних виробів.

Варіант 4 – Торговельне підприємство, яке займається роздрібною і оптовою торгівлею будівельними матеріалами .

Варіант 5 – Мережевий супермаркет, що реалізує продукти харчування.

Самостійно визначте, які ділянки плануєте дослідити і якою матеріально-технічною базою володіє підприємство, а також вирішіть, яка кількість днів потрібна для перевірки того чи іншого об'єкта і скільки

фахівців має бути в складі служби внутрішнього аудиту. План і програма складаються на поточний місяць, до уваги не беруться вихідні дні (субота та неділя). Для зручності можете дати підприємству назву, вказати П.І.Б. виконавців.

Перш ніж складати план і програму, обов'язково опишіть (письмово) всі моменти, які стосуються конкретного підприємства (назва; структура: кількість підрозділів, мережових одиниць; склади; матеріально-технічна база, якою володіє підприємство; кількість працівників служби внутрішнього контролю). Програму оформіть за зразком табл. 8, а план за зразком табл. 9.

Таблиця 8 – Програма ВГК .

№ пор.	Об'єкт перевірки (вид діяльності, процес)	Критерії перевірки	Мета перевірки	Джерела інформації	Прийоми перевірки	Виконавці

Таблиця 9 – План ВГК.

Виконавці	Об'єкт перевірки	Процедури	Формування звіту	Усього годин

Завдання 2. Підприємство ТОВ “СПАЙС” з метою підвищення ефективності своєї діяльності створило відділ внутрішнього контролю. При першій перевірці працівниками відділу було виявлено, що на підприємстві за десять років його існування жодного разу не проводилася інвентаризація. Визначте, які нормативні документи, що були порушені, мають бути зазначені за результатами перевірки, хто відповідальний за такі порушення. Наведіть пропозиції для усунення ситуації, що склалася.

Теми рефератів

1. Профілактика недоліків і правопорушень у діяльності підприємства за результатами контролю.
2. Ревізія як одна з форм господарського контролю.
3. Інвентаризація: сутність, види та її роль.
4. Обліково-інформаційне забезпечення внутрішнього контролю.
5. Робочі документи внутрішніх аудиторів.

Тема 5. Внутрішньогосподарський контроль облікової політики та збереження необоротних активів

5.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

4.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ.
2. Господарський кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 436-ІУ.
3. Цивільний кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 435-ІУ (зі змін. і доп).
4. 32 положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності. – К.: КНТ, 2018. – 305с.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.

4.3. Відповіді на контрольні питання

1. Завдання, об'єкти та джерела контролю основних положень облікової політики, основних засобів і нематеріальних активів.
2. Організація контролю надходження, переміщення і вибуття основних засобів.
3. Контроль за правильністю нарахування амортизації основних засобів.
4. Організація контролю наявності та руху нематеріальних активів та їх амортизації.

4.4. Питання для самостійного опрацювання

1. Методичні прийоми і напрями проведення контролю основних засобів і нематеріальних активів.
2. Організація контролю наявності, стану збереження і використання основних засобів.
3. Організація контролю витрат на ремонт основних засобів.
4. Організація контролю переоцінки та зменшення корисності основних засобів.
5. Організація контролю наявності та руху інших необоротних матеріальних активів, їх амортизації.

4.5. Практичні завдання

Завдання 1. Ви внутрішній аудитор компанії. Вас попросили запропонувати аудиторську роботу, яку ви б провели для уточнення всіх даних щодо обліку і використання необоротних активів підприємства на кінець звітного періоду компанії.

Які нормативні документи будуть вивчатися?

Які внутрішні документи є об'єктом перевірки в даному випадку та які показники підтверджують ефективність використання необоротних активів?

Завдання 2. Під час перевірки ефективності використання основних засобів було з'ясовано, що на підприємстві протягом останніх трьох років нараховувалася амортизація на основні фонди, що не використовуються у

виробничому процесі підприємства. Визначте, які наслідки матимуть такі порушення для підприємства, які норми законодавства порушено в даному випадку, та зазначте, які процедури будуть використовуватися в такому випадку.

Завдання 3. При ліквідації основних засобів виробничої лінії ТОВ “СПАЙС” не було оформлено відповідних документів та не відображено операцій в обліку. Визначте, які документи будуть оформлені у випадку ліквідації основних засобів та яким чином операції мають бути відображені в обліку. Які наслідки для підприємства матиме виявлені порушення?

4.6. Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Визначте, які документи доводять факт проведення розробки нематеріального активу, якщо підприємством виведено новий сорт полуниці. Доведіть чинність всіх умов відображення в обліку даного об’єкта, що отриманий у результаті розробки.

Завдання 2. Розробіть програму перевірки необоротних активів підприємства, визначте ключові моменти, на яких контролюючій особі потрібно зосередити увагу при перевірці.

Темати рефератів

1. Проблеми внутрішнього контролю нематеріальних активів.
2. Завдання, джерела, методика та техніка перевірки дотримання положень (стандартів) бухгалтерського обліку на підприємстві.

Тема 6. Внутрішньогосподарський контроль готівково- розрахункових операцій та виробничих запасів

6.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

6.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ.
2. Господарський кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 436-ІУ.
3. Цивільний кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 435-ІУ (зі змін. і доп).
4. 32 положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності. – К.: КНТ, 2018. – 305с.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.
6. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879.
7. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148.
8. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм урегулюванню обігу готівки: Указ Президента України від 12.06.95 р. № 436/95 (зі змін. Указу від 11.05.99 р. № 491/99).

9. Положення про порядок емісії електронних платіжних засобів і здійснення операцій з їх використанням, затверджене постановою Правління НБУ від 05.11.2014 р. № 705.

6.3.Відповіді на контрольні питання

1. Методичні прийоми і напрями проведення контролю грошових коштів.
2. Організація контролю коштів у касі та касових операцій.
3. Організація контролю операцій з коштами на рахунку в банку.
4. Напрямки проведення, завдання та джерела контролю матеріальних активів. Ефективність їх використання.
5. Організація, процедури і методичні прийоми контролю матеріальних ресурсів.
6. Контроль надходження і використання матеріальних ресурсів.
7. Контроль виробництва та формування собівартості виготовленої продукції.

6.3 Питання для самостійного опрацювання

1. Завдання, об'єкти та джерела проведення контролю грошових коштів.
2. Організація контролю грошових документів і коштів у дорозі.
3. Організація контролю фінансових інвестицій та їх ефективності.
4. Які вимоги висуваються до контролю за дотриманням порядку ведення касових операцій?
5. Організація контролю загальновиробничих витрат.
6. Контроль витрат обслуговуючих виробництв.
7. Внутрішній контроль незавершеного виробництва.

6.6. Практичні завдання

Завдання 1. Визначте, які обов'язкові документи необхідно додати до звіту внутрішнього аудитора за умови виявлення недоліків у веденні обліку операцій з грошовими коштами.

Завдання 2. На підставі інформації, отриманої з додатків В, Г, Д, Е, Ж, визначте перелік порушень і складіть звіт внутрішнього аудитора за формою наведеною в додатку А.

Завдання 3. Під час проведення щомісячної інвентаризації в касі підприємства в вересні цього року було виявлено нестачу на суму 300 грн., а в жовтні – нестачу іноземної валюти в розмірі 10 дол. США (курс на дату нестачі становив 7,95 грн. за 1 дол. США). Наведіть пропозиції щодо усунення зазначених порушень в обліку.

Завдання 4. Визначте кількісне вираження сировини і матеріалів, які закладені у незавершеному виробництві підприємства ТОВ “Паляниця”, що виготовляє хлібобулочні вироби.

За станом на 1 жовтня 2012 року в процесі інвентаризації було виявлено залишки у незавершеному виробництві: 20 діж з тістом, 600 тістових заготовок у розстрочній шафі та 576 булок на випіканні в печі. Відповідно до технологічного плану і виробничої рецептури випікають хліб “Житній” масою 0,98 кг. Норма його виходу – 150 %. До рецептури входить 60 % житнього борошна та 40 % пшеничного борошна 2-го ґатунку.

При замісі тіста до діжі кладуть 100 кг житнього борошна, потім тісто ділять на 2 частини і чекають поки підійде. Маса тіста в діжі не повинна перевищувати 120 кг. Місткість діжі становить 330 л. Також за рецептурою в тісто, крім борошна, додають (на 100 кг борошна) 1,4 кг солі, 0,5 кг пресованих дріжджів.

Завдання 5. Підприємство ПАТ “Хімреактив” залізницею отримало 60 т добрив від постачальника. Вагон прибув на станцію 16 грудня 2012 року, добрива прийняв завідуючий складом без перевірки, оскільки слідів зовнішніх втручань не було, і всі пломби на вагоні були неушкодженими. 1 січня 2013 року було проведено інвентаризацію, за якою з’ясували, що акт про приймання було оформлено 20 грудня, його підписали директор, заступник директора і бухгалтер. За документами постачальника було відправлено 60 т добрив вартістю 2 300 грн. за тонну на суму 138 000 грн.

При переважуванні виявилося, що товару було отримано 58,2 т, які було оприбутковано на матеріально відповідальну особу Петренко В. П. Різницю, яка виникла з документами постачальника, було визнано як втрати при транспортуванні та списано на витрати підприємства.

Складіть звіт за результатами перевірки і надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Завдання 6. За результатами перевірки запасів підприємства було виявлено на складі запаси, які неоприбутковані та не значаться в обліку. Термін зберігання їх вже закінчився, оскільки їх неоприбуткування спричинило несвоєчасне їх використання. Вартість неоприбуткованих запасів становить 25 000 грн. Визначте, на кого за результатами перевірки буде покладена відповідальність за нанесені підприємству збитки. Складіть звіт та надайте рекомендації щодо усунення порушень.

6.7. Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. При дослідженні касових операцій перевіряючою особою було встановлено, що 22.09.2019 Іванову П. М було видано 11 000 грн. у підзвіт на придбання будівельних матеріалів для ремонту кабінету директора. Проте Іванов П. М. не відзвітував за попередньо видані кошти на господарські потреби (видача здійснена 16.09.2019). Встановіть порушення та визначте, які нормативні документи порушено.

Завдання 2. Складіть робочий документ за результатами перевірки контролюючою особою грошових коштів у вигляді табл. 10.

Таблиця 10 – Перевірка статті грошові кошти

Процедура контролю	Результати перевірки та необхідні корективи	Примітки

Завдання 3. Бригадир підприємства Марчук М. К. через свою недбалість не забезпечив будівельну бригаду цементом, внаслідок чого 12 чоловік не

працювали повний робочий день. За час простою робітникам було виплачено 820 грн. Директор підприємства видав наказ про утримання із заробітної плати бригадира Марчука М. К. всієї суми, виплаченої робітникам. Місячний оклад Марчука М. К. становить 960 грн., середній заробіток – 1 115 грн. Дайте правову оцінку діям адміністрації підприємства.

Завдання 4. При інвентаризації цінностей в однієї матеріально відповідальної особи за період, що перевіряється, виявлено нестачу борошна вищого ґатунку 15 кг вартістю 43,50 грн . (за ціною 2,90 грн. за 1 кг) і надлишок борошна першого ґатунку 12 кг вартістю 33,60 грн. (за ціною 2,80 грн. за 1 кг). Складіть звіт і надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Завдання 5. При проведенні інвентаризації на ФГ “Селяночка ” продуктивної худоби і тварин на вирощуванні та відгодівлі виявлено:

1. Нестачу теляти, балансова вартість якого становить 36 600 грн., вага – 180 кг.
2. Нестачу двох корів вартістю 56 800 грн., вага першої тварини – 375 кг, другої – 380 кг.
3. Неоприбутковано поросят 6 шт., вартістю 10 200 кожне.

Визначте, хто і в якому розмірі буде нести відповідальність, складіть звіт і надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Теми рефератів

1. Проблеми організації контролю грошових коштів та фінансових інвестицій.
2. Методика проведення контролю грошових коштів у касі та на рахунках у банках.
3. Організація внутрішньогосподарського контролю фінансових інвестицій.
4. Внутрішньогосподарський контроль процесу збуту та собівартості реалізованої продукції.

5. Особливості контролю витрат і діяльності допоміжних та обслуговуючих виробництв (підрозділів) підприємства.
6. Внутрішньогосподарський контроль процесу виробництва та собівартості продукції.
7. Внутрішньогосподарський контроль процесу заготівель.

Тема 7. Внутрішньогосподарський контроль дотримання трудового законодавства і розрахунків з оплати праці і фінансових результатів

7.1. Вивчити теоретичний матеріал з питань теми, використовуючи конспект лекцій та рекомендовану літературу [1-54].

7.2. Ознайомитися з нормативними документами

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-ХІУ.
2. Господарський кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 436-ІУ.
3. Цивільний кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 435-ІУ (зі змін. і доп).
4. 32 положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності. – К.: КНТ, 2018. – 305с.
5. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.
6. Про відпустки: Закон України від 15.11.96 р. № 504/96-ВР.
7. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР.

8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI.
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» із змінами, внесеними згідно із Законами N 922-VIII від 25.12.2015, ВВР, 2016, N 9, ст.89
10. Положення про порядок компенсації працівникам втрати частини заробітної плати у зв'язку з порушенням термінів її виплати, затверджене постановою КМУ від 20.12.97 р. № 1427.
11. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку, затверджене Наказом Міністерства фінансів України із змінами N 987 ([z1300-14](#)) від 30.09.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95>.
12. Положення про форму та зміст розрахункових документів, затверджене Наказом Міністерства фінансів України із змінами від 21.01.2016 № 13
13. Порядок прийняття банками на виконання розрахункових документів на виплату заробітної плати, затверджений наказом Міндоходів від 09.09.2013 р. № 453.
14. Порядок подання документів для застосування податкової соціальної пільги, затверджений постановою КМУ від 29.12.2010 р. № 1227.
15. Порядок заповнення та подання податковими агентами Податкового розрахунку сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь фізичних осіб, і сум утриманого з них податку, затверджений наказом Мінфіну від 13.01.2015 р. № 4.
16. Порядок формування та подання страхувальниками звіту щодо сум нарахованого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, затверджений наказом Мінфіну України від 14.04.2015 р. № 435
17. Порядок обчислення середньої заробітної плати, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України із змінами N 542 ([542-2015-п](#)) від 29.07.2015

18. Порядок обчислення середньої заробітної плати (доходу, грошового забезпечення) для розрахунку виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України із змінами № 439 від 26.06.2015
19. Порядок подання фінансової звітності, затверджений постановою КМУ із змінами N 419 (419-2015-п) від 17.06.2015
20. Порядок реєстрації та ведення розрахункових книжок, книг обліку розрахункових операцій, затверджений Наказом Міністерства фінансів України із змінами № 837 від 23.09.2016
21. Порядок заповнення і подання податкової звітності з податку на додану вартість, затверджений наказом Мінфіну від 28.01.2016 р. № 21.

7.3. Відповіді на контрольні питання

1. Організація контролю розрахунків з оплати праці.
2. Завдання, об'єкти, джерела контролю витрат діяльності, доходів та фінансових результатів.
3. Методичні прийоми і напрями проведення контролю витрат діяльності, доходів та фінансових результатів.
4. Організація контролю витрат і доходів від іншої операційної діяльності.
5. Контроль формування фінансових результатів.

7.4. Питання для самостійного опрацювання

1. Організація контролю реалізації продукції, товарів, робіт та послуг.
2. Організація контролю витрат на збут продукції та товарів.
3. Організація контролю витрат і доходів від фінансових операцій.
4. Організація контролю витрат і доходів від надзвичайних подій.
5. Організація контролю витрат і доходів від іншої (інвестиційної) діяльності.

7.5. Практичні завдання

Завдання 1. Вкажіть, які порушення будуть визначені в ході перевірки нижченаведених розрахунків, відкоригуйте їх в обліку та наведіть нормативні акти, які були порушені:

1. Працівникові підприємства було нарахована заробітна плата на суму 4 500, 00 грн. За декількома виконавчими листами з нього утримано 4 200, 00.
2. Дані первинних документів по заробітній платі за червень відображено в облікових регістрах за липень.
3. Працівникові, який за останні 5 років не був у відпустці, не виплачено жодного разу компенсації за невикористану відпустку.
4. Працівникам, які були залучені до виконання одноразових робіт, виплачено за видатковим касовим ордером заробітну плату, але угоди з ними укладено не було.

Завдання 2. При проведенні перевірки циклу збуту було виявлено, що витрати на проведення корпоративу для керівництва на суму 7 600 грн. були включені у витрати на збут. Крім того, частина витрат на доставку продукції була завищена шляхом умисного їх збільшення, що було визначено за нормами списання пального: за нормами витрати склали 14 600 грн., а за документами – 18 900 грн. Складіть звіт та надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Завдання 3. При перевірці правильності віднесення витрат на ТОВ “Корал” було визначено, що до адміністративних витрат були віднесені витрати на:

- доставку продукції покупцям на суму 4 600 грн.;
- відсотки за кредити за виробниче обладнання на суму 1 700 грн.;
- амортизацію виробничого обладнання на суму 6 700 грн.;
- касове обслуговування банку на суму 600 грн.;
- маркетинг і маркетингові послуги на суму 4 500 грн.

Визначте характер порушень, складіть звіт та надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Завдання 3. Поставте у відповідність такі твердження:

Витрати	А. Висловлення аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про витрати, понесені підприємством
Фінансовий стан	Б. Відносний показник прибутковості, виражений у відсотках, який характеризує ефективність витрат підприємства загалом або ефективність виробництва окремих видів продукції
Мета аудиту витрат відповідно до МСА 200 "Ціль і основні принципи аудиту фінансової звітності"	В. Можливість швидкого переведення активу в готівку без істотної втрати його вартості (з мінімальними витратами)
	Г. Валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників капіталу
Прибуток	Д. Зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені
Рентабельність	Е. Результат взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів
Ліквідність	Є. Сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати

Завдання 4. ТОВ "СПАЙС" має в структурі цех, який займається виробництвом поліграфічної продукції. При виготовленні альбомів використовують ксероксний папір формату А4 вартістю 225 грн. за 500 аркушів, пружини вартістю 22,37 коп. і фотопапір для обкладинок альбомів вартістю 115 грн. за 20 аркушів. Альбоми виготовляють обсягом 30 і 20 сторінок. На початок місяця на складі залишилось 16 пачок ксероксного паперу, 20 пачок фотопаперу і 17 пружин. Протягом місяця було отримано 12 пачок ксероксного паперу, 17 пачок фотопаперу і 32 пружини. Після перевірки було виявлено, що протягом місяця було виготовлено 60 альбомів (28 по 20 сторінок і 32 по 30 сторінок), брак у виробництві становив 6 аркушів фотопаперу і 2 пружини. На кінець місяця на складі залишилось (підрахунок паперу іде повними пачками):

22 повних пачки ксероксного паперу та 29 пачок фотопаперу. Крім того, була нарахована заробітна плата на суму 300 грн. за кожен виготовлений альбом. Загальновиробничі витрати становили 420 грн. на кожен альбом обсягом 20 сторінок і 430 на кожен альбом обсягом 30 сторінок. За даними бухгалтерії вартість виготовлених 60 альбомів становила суму 5960 грн.

Визначте реальну суму витрат на виробництво продукції та суму загальновиробничих витрат, а також собівартість продукції.

7.6 Завдання для самостійної роботи

Завдання 1. Складіть план контролю витрат на підприємстві ТОВ “Агроном”. Період, що перевіряється, 01.01–31.12.2019. План складіть у формі табл. 12.

Таблиця 12 – План внутрішнього контролю витрат ТОВ “Агроном”

№ пор.	Перелік процедур	Виконавець	Період перевірки	Примітки

Завдання 2. При перевірці стану доходів, витрат і фінансового результату підприємства було перевірено відображення в обліку таких операцій:

1. Відображено дохід від реалізації послуг

Дт 361 “Розрахунки з вітчизняними покупцями ” – 36 000,00 Кт 701
 “Дохід від реалізації готової продукції” – 36 000,00

2. Податкове зобов’язання з ПДВ

Дт 641 “Податкове зобов’язання” – 6 000,00
 Кт 701 “Дохід від реалізації готової продукції” – 6 000,00

3. Списано собівартість реалізації послуг

Дт 903 “Собівартість реалізованих робіт і послуг” – 20 000,00 Кт 23
 “Виробництво” – 20 000,00 грн.

4. Списання на фінансовий результат доходу від реалізації Дт 791 “Результат операційної діяльності” – 30 000,00 Кт 701 “Дохід від реалізації готової продукції” – 30 000,00

5. Списання на фінансовий результат собівартості реалізації Дт 791 “Результат операційної діяльності” – 20 000,00 Кт 903 “Собівартість реалізованих робіт і послуг” – 20 000,00

Висловіть власну думку та надайте рекомендації щодо усунення порушень.

Теми рефератів

1. Оперативний контроль фінансового стану підприємства.
2. Особливості контролю витрат і доходів від надзвичайних подій.
3. Особливості контролю витрат і доходів від фінансової та інвестиційної діяльності.
4. Контроль формування фінансових результатів.
5. Завдання, об’єкти, джерела та напрямки контролю витрат і доходів.

Додаток А

Звіт внутрішнього аудитора № __

Дата _____ (умовна, якщо не вказана в завданні)

Підприємство: _____

Об'єкт перевірки: _____ Документи,

що перевіряються:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Аудиторський звіт

Виявлені порушення: _____

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Рекомендації щодо усунення порушень:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Перелік додатків до аудиторського висновку:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

Додаток Б

Приклад вирішення завдання

Умова: ТОВ “Мрія”, яке є платником податку на прибуток та ПДВ, орендує офісне приміщення у ФОП на загальній системі оподаткування – платника ПДВ.

Балансова вартість приміщення орендодавця за договором оренди становить 400 000,00 грн. Орендна плата за місяць – 18 000,00 грн. (у т.ч. ПДВ). За договором оперативної оренди передбачено щомісяця здійснювати передоплату орендної плати. Орендна плата сплачується щомісяця до 10 числа.

№ пор	Зміст господарської операції	Бухгалтерський облі		Сума, грн.
		Дт	Кт	
1	Орендатор за актом отримав орендоване приміщення	01	–	400 000,00
2	Здійснено передоплату орендної плати за наступний місяць	631	311	18 000,00
3	Відображено ПК з ПДВ	641	644	3 000,00
4	Отримано акт наданих послуг оренди за поточний місяць (нараховані орендні платежі)	93	685	15 000,00
5	Списано попередньо визнаний ПК з ПДВ (ПК було відображено за датою передоплати)	644	685	3 000,00
6	Закриття заборгованості за рахунок передоплати	685	631	15 000,00

ЗВІТ

Розв’язання

Дата 22.01.2013

Підприємство: ТОВ “Мрія”

Об’єкт перевірки: Розрахункові операції

Документи, що перевіряються: Договір оперативної оренди, Акт приймання передачі офісного приміщення, банківські виписки, Журнал реєстрації операцій за рахунками 37, 63, 68, 64.

Аудиторський звіт

Виявлені порушення: При перевірці розрахунків з оперативної оренди було виявлено неправильне використання рахунків. Зокрема, попередня оплата оренди має відображатися на рахунку 377 “Розрахунки з іншими дебіторами”, а оренда офісного приміщення належить до адміністративних витрат і має обліковуватися на рахунок 92 “Адміністративні витрати”. Крім того, закриття заборгованості має відображатися разом з ПДВ.

Рекомендації щодо усунення порушень: Для усунення порушень потрібно сторнувати такі операції:

№ з/п.	Зміст господарської операції	Бухгалтерський		Сума, грн.
		облік		
		Дт	Кт	
1	Здійснено передоплату орендної плати за наступний місяць (сторно)	631	311	18 000,00
2	Здійснено передоплату орендної плати за наступний місяць	377	311	18 000,00
3	Отримано акт наданих послуг оренди за поточний місяць (нараховані орендні платежі) (сторно)	93	685	15 000,00
4	Отримано акт наданих послуг оренди за поточний місяць (нараховані орендні платежі)	92	685	15 000,00
5	Закриття заборгованості за рахунок передоплати (сторно)	685	631	15 000,00
6	Закриття заборгованості за рахунок передоплати	685	377	18 000,00

Перелік додатків до аудиторського висновку:

1. Робочі документи аудитора.
2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 № 291.

НАВЧАЛЬНО -МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Методичне забезпечення

1. Наумова Т.А. Силабус освітньої компоненти “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.
2. Наумова Т.А. Робоча програма з дисципліни “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.
3. Наумова Т.А. Навчальна програма з дисципліни “Господарський контроль”. – Х.: ДБТУ, 2022.
4. Наумова Т.А. Опорний конспект лекцій з дисципліни “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.
5. Наумова Т.А. Збірник задач для практичних занять з дисципліни “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.
6. Наумова Т.А. Тести для поточного контролю знань студентів з дисципліни “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.
7. Наумова Т.А. Збірник завдань для індивідуальної роботи студентів з дисципліни “Господарський контроль” для студентів спец. 071 «Облік і оподаткування»– Х.: ДБТУ, 2022.

Рекомендована література

Законодавча база

8. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>
9. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. №8073-Х. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-1-10#Text> 43.
10. Конституція України від 28.06.1996 р. № 234 К / 96 ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV.
12. Господарський кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 436-IV.
13. Цивільний кодекс України, прийнятий 16.01.2003 р. № 435-IV (зі змін. і доп).
14. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про спостережну раду» від 19 липня 1993 р. N 556. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/556-93-%D0%BF#Text>
15. Про порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей: Постанова КМУ від 22.01.1996 р. № 116.

16. Про застосування штрафних санкцій за порушення норм урегулюванню обігу готівки: Указ Президента України від 12.06.95 р. № 436/95 (зі змін. Указу від 11.05.99 р. № 491/99).
17. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-19 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2258-19>.
18. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.
19. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні, затверджене постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148.
20. 32 положення (стандарт) бухгалтерського обліку. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій підприємств державного, комунального секторів економіки і господарських організацій, які володіють та/або користуються об'єктами державної, комунальної власності. – К.: КНТ, 2018. – 305с.
21. Про затвердження Змін до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку Наказ Міністерства Фінансів України від 11.04.2017р. №427.
22. Про затвердження типових форм первинного обліку бланків суворої звітності, наказ Міністерства статистики від 11.03.96 р. № 67 (зі змін. Та доп. станом на 27.03.2007).
23. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» Закон України від 05.10.2017 № 2164-VIII. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>.
24. Про затвердження типових форм первинних облікових документів з обліку сировини і матеріалів, затверджені наказом Міністерства статистики України від 21.06.96 р. № 193.
25. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Мінфіну від 02.09.2014 р. № 879.
26. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 г. № 291.

Основні підручники та навчальні посібники

27. Наумова Т.А. Господарський контроль: Навчальний посібник: ДБТУ. – Харків, 2022. 250с.
28. Замула І.В., Танасієва М.М. Внутрішній контроль : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2021. 336 с.

29. Наумова Т.А. Баранова А.О., Кашперська А.І. Аудит: Навчальний посібник: ХДУХТ. –Харків, 2017. 335с.
30. Гуцаленко Л.В, Внутрішньогосподарський контроль: навч. посіб./ Л.В. Гуцаленко, М.М. Коцупатрий, У.О. Марчук. К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 496 с. Петрик О.А.Аудит : Підручник / О. А. Петрик, В. О. Зотов, Б. В. Кудрицький [та ін.]. К. : КНЕУ, 2015. - 498 с.
31. Пашкевич М. С., Шишкова Н. Л. Контроль: незалежний, внутрішній, державний: навч. посіб. : у 2 ч. Ч. 1. Незалежний аудиторський та внутрішньогосподарський контроль. Дніпро : НГУ, 2017. 182 с.
URL:<http://nmu.org.ua>

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

32. Волкова І.А. Фінансовий облік-1. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2008. – 228 с.
33. Гладких Т.В. Фінансовий облік: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури. 2007. – 480 с.
34. Голов, С.Ф. Фінансовий облік: Підручник / С.Ф. Голов, В.М. Костюченко, І.Ю. Кравченко, Г.А. Ямборко. – К. Лібра, 2005 – 566с.
35. Дікань Л.В. Контроль і ревізія: К:Знання, 2007 -327с.
36. Лишиленко О.В. Фінансовий облік: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Вид-во «Центр навчальної літератури», 2008. – 556 с.
37. Нападовська Л.В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці. –Дніпропетровськ :Наука і освіта, 2000 -224с.
38. Сук Л.К., Сук П.Л. Ф облік: Навч. посібник -2-ге вид. переробл. і доп. Рекомендовано МОН. –К.,2008. -507с..
39. Сотникова Л. Внутренний контроль и аудит: Л. Сотникова. – М.: Финстатинформ, 2001. – 237с.
40. Сухарева Л.А., Ангелина И.А. Внутренний контроль, Практикум: учебное пособие для студентов спец. 7.050106 «Учет и аудит». – Донецк, 2003 –155с.
41. Стрельников Р.М., Свірідова Т.В. Контроль і ревізія. Практикум:Навч. посібник. –К.: Центр учбової літератури, 2007 -336с.
42. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. – Київ, 2006. – 1080с.
43. Ткаченко А.М. Організація внутрішнього аудиту на промислових підприємствах: Монографія. –Запоріжжя, 2005 -505с.
44. Фінансовий облік: первинна документація та облікова реєстрація: Навч. Посіб. / М.Р. Лучко, М.Я. Остап'юк, Й.Я. Даньків та ін. – К.: Знання, 2005. – 319 с. – (Вища освіта ХХІ століття).
45. Ярошенко С.П. Теоритичні і методологічні основи контролю :Монографія, 2007 -252с.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

46. [http:// www.zakon.rada.gov.ua](http://www.zakon.rada.gov.ua) – офіційний сайт Верховної Ради України
47. <http://www.minfin.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
48. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України
49. <http://www.minjust.gov.ua> – офіційний сайт Міністерства юстиції України
50. [http:// www.apu.com.ua](http://www.apu.com.ua) – офіційний сайт Аудиторської палати України
51. <http://sfs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фіскальної служби України
52. <http://www.pfu.ua> – офіційний сайт Пенсійного фонду України
53. <http://www.dkrs.gov.ua> – офіційний сайт Державної фінансової інспекції України
54. <http://www.ck.ukrstat.gov.ua> – офіційний сайт Держаного комітету статистики
55. <http://www.bank.gov.ua> – офіційний сайт Національного банку України
56. <http://www.ukr.buhgalter.com.ua> - спеціалізований інформаційноаналітичний ресурс для бухгалтерів, аудиторів 1
57. <http://www.mon.gov.ua> - офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
58. <http://www.nau.ua> - інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
59. <http://www.balance.ua> - електронна версія газети «Баланс»
60. <http://www.vobu.com.ua> – електронна версія газети «Все про бухгалтерський облік»
61. <http://www.uasaa.org> – офіційний сайт асоціації бухгалтерів і аудиторів
- 62.** <http://www.nbuy.gov.ua> – Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

Навчальне видання

**НАУМОВА Тетяна Анатоліївна
АКИМОВА Наталія Сергіївна
ЛУЦЕНКО Олена Анатоліївна**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ
(ЛАБОРАТОРНИХ) ЗАНЯТЬ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

**«ГОСПОДАРСЬКИЙ
КОНТРОЛЬ»**

для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності
071 «Облік і оподаткування» галузі знань
07 Управління та адміністрування

В авторській редакції

Електронне видання комбінованого використання на CD - ROM

Державний біотехнологічний університет
61002, м. Харків, вул. Алчевських, 44